

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 160/2020-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Mojмира Mamojku a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], právne zastúpeného advokátskou kanceláriou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., Kmeťova 26, Košice, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Lukáš Labaš, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Okresného súdu Košice II č. k. 29 C 537/2015-324 z 20. mája 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého postupu a rozhodnutia, sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. júla 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), právne zastúpeného advokátskou

kanceláriou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., Kmeťova 26, Košice, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Lukáš Labaš, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 537/2015.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vystupoval v konaní vedenom na okresnom súde, predmetom ktorého bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ako žalovaný v 23. rade.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 29 C 537/2015-172 z 23. mája 2018 žalobu zamietol a žalovaným v 1. až 23. rade priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnej výške.

4. Okresný súd uznesením č. k. 29 C 537/2015-240 z 18. januára 2019 vydaným vyšším súdnym úradníkom (ďalej len „uznesenie vyššieho súdneho úradníka“) prvým výrokom uložil žalobcovi povinnosť nahradiť sťažovateľovi ako žalovanému v 23. rade trovy konania spočívajúce v trovách právneho zastúpenia v sume 467,21 eur a druhým výrokom žalovaným v 1. až 22. rade náhradu trov konania nepriznal. Pri určení výšky trov konania sťažovateľa vychádzal zo skutočnosti, že predmetom súdneho sporu bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľným veciam, ktorých hodnota je nepochybné oceníteľná a vyjadriteľná v peniazoch, hodnotu predmetných nehnuteľností by však bolo možné zistiť len s nepomernými ťažkosťami, preto súd pri určení tarifnej sadzby aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

5. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podal sťažovateľ sťažnosť.

6. O sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka rozhodol okresný súd uznesením č. k. 29 C 537/2015-324 z 20. mája 2019 vydaným sudcom (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) tak, že sťažnosť sťažovateľa zamietol.

7. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti argumentuje: *«Pri danom rozhodnutí ide o extrémne vybočenie z pravidiel upravujúcich civilné sporové konanie, k čomu došlo na základe nedostatočnej a nesprávnej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona - svojvoľné rozhodnutie bez náležitého odôvodnenia.*

Okresný súd Košice II v predmetnom prípade rozhodol o náhrade trov konania v rozpore s platnou právnou úpravou a ustálenou judikatúrou, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pričom porušenie je v takej extrémnej miere, že má ústavnoprávnu rovinu.

Právo na priznanie primeranej a právnymi predpismi stanovenej náhrady trov konania, ktoré úspešnej strane v konaní vzniknú, je súčasťou práva na spravodlivý proces a tiež súvisí, pokiaľ ide konkrétne o náhradu trov právneho zastúpenia, s majetkovým právom podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu. Ak súd náhradu nákladov v správnej výške určenej podľa príslušnej právnej normy sťažovateľovi nepriznal, odoprel im ochranu označených práv zakotvených v ústavnom poriadku.

Konajúci súd neuviedol žiadne relevantné právne ani skutkové závery, ktoré by odôvodnili aplikáciu ustanovenia § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhlášky“) a nepriznanie trov konania sťažovateľovi v zákonnej výške.

Rozdiel medzi uplatnenými trovami právneho zastúpenia podľa § 10 ods. 1, 2 vyhlášky a priznanými podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky je vo výške takmer 5.000,00 EUR, pričom apelujeme na skutočnosť, že samotný spor trval viac ako 20 rokov.

Z citovaných ustanovení ako aj judikatúry možno vyvodit' záver, že pokiaľ je vec, resp. právo, ktoré je predmetom daného súdneho konania, peniazmi ocenené, potom sa táto čiastka (suma) považuje za základ pre tarifnú hodnotu, a to aj v prípadoch určenia vlastníckeho práva k takejto veci.

Tarifná hodnota je v tomto prípade určená hodnotou veci, ktorú predstavuje hodnota majetku - pozemkov, určenie vlastníckeho práva ktorých je predmetom konania.

Hodnota majetku - pozemkov bola objektívne určená na základe stanovísk o trhovej cene predmetných pozemkov jednotlivých realitných kancelárii.

Uvedené stanoviská realitných kancelárii o trhovej cene však súd bez rozumných dôvodov neakceptoval, a pri určení tarifnej sadzby, napriek ustálenej judikatúre najvyšších súdnych autorít, aplikoval ust. § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z.z, čím nerešpektoval § 10 ods. 1, 2 vyhlášky a § 9 ods. 1 vyhlášky, ktoré vylučujú použitie ustanovenia § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky.

Ustanovenie § 10 ods. 1, 2 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. hovorí iba o hodnote veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor, avšak nehovorí o konkrétnom spôsobe výpočtu tejto hodnoty a nestanovuje povinnosť jej určenia znaleckým posudkom ako konštatuje súd. Súd pritom arbitrárne v predmetných uzneseniach konštatuje, že aplikácia § 10 ods. 1 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. pripadá do úvahy len za ocenenia nehnuteľnosti, o ktorú sa vedie spor, znaleckým posudkom.

Uvedený záver okresného súdu je priamo v rozpore so súdnou praxou ako aj Civilným sporovým poriadkom a evidentne spočíva v nesprávnych skutkových aj právnych záveroch.

Zároveň samotná uplatnená výška trov mala predstavovať aj určitú reparáciu skutočnosti, že samotné konanie trvalo viac ako 20 rokov.

Ak sa teda súd nestotožnil s predloženými stanoviskami realitných kancelárii a takto určenú cenu považoval iba za orientačnú a neodzrkadľujúcu skutočnú kúpnu cenu, bol súd povinný postupovať v intenciách cit. § 264 ods. 1 CSP či § 206 CSP a vykonať odhad hodnoty veci na základe predložených stanovísk realitných kancelárii Sťažovateľa pritom v rámci vyčíslenia trov konania určili hodnotu veci priemerom cien, ktoré boli uvedené v oceneniach realitných kancelárii, čo je zrejším spravodlivým odhadom hodnoty nehnuteľnosti.

Zo samotného Civilného sporového poriadku vyplýva, že znalecké dokazovanie je potrebné iba vtedy, ak na posúdenie skutočností sú potrebné vedecké poznatky a zároveň pre zložitosť postupu nepostačuje odborné vyjadrenie. Prioritne sa má však vychádzať

z odborných vyjadrení, ktoré na účel daného konania predstavujú práve stanoviská realitných kancelárii.

Hodnotu veci možno určiť rôznymi spôsobmi, pričom jeden zo spôsobov je aj určenie ceny odhadom (s uvedeným počíta aj ustanovenie § 264 ods. 1 CSP), resp. priemerom cien obdobných pozemkov v danej oblasti či stanoviskom realitnej kancelárie, prieskumom trhu. Jednotlivé spôsoby možno považovať za vyjadrenie odborne spôsobilej osoby, ktoré sú na ocenenie nehnuteľnosti postačujúce. Znalecký posudok nemožno považovať za jediný spôsob určenia hodnoty nehnuteľnosti.

Ak súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odchylným spôsobom bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty...

Okresný súd Košice II si vytvoril vlastné právne závery v rozpore s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, kedy napriek jednoznačnej právnej úprave a súdnej praxe núti účastníkov konania pre spracovanie znaleckého posudku na ocenenie veci, ktorá bola predmetom sporu napriek tomu, že právna úprava znalecký posudok vôbec nevyžaduje.»

8. Z uvedených dôvodov sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie práva sťažovateľa domáhať sa ochrany svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na spravodlivé prejednanie vecí podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, zrušil uznesenie okresného súdu č. k. 29 C 537/2015-324 z 20. mája 2019 a vec vrátil súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Zároveň žiadal priznanie náhrady trov konania.

9. Vec napadla ústavnému súdu 30. júla 2019 a v súlade s pravidlami rozdeľovania vecí, ktoré v období od 17. februára 2019 do 16. októbra 2019 neboli sudcom spravodajcom pridelené, vec sťažovateľov spadala do kategórie zostávajúcich vecí, ktoré mali byť prerozdeľované po vymenovaní ďalších sudcov ústavného súdu. Po vymenovaní ďalších sudcov ústavného súdu (10. októbra 2019) v súlade s čl. X bodom 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“) bola vec sťažovateľa prerozdelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov a pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému. V zmysle čl. II

bodov 3 a 5 rozvrhu práce je na konanie vo veci príslušný tretí senát ústavného súdu v zložení Mojmir Mamojka (predseda senátu) a sudcovia Peter Straka a Martin Vernarský.

II.

Relevantná právna úprava

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

13. Zákonom upravujúcim spôsob konania pred ústavným súdom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorý v časti upravujúcej spôsob konania pred ústavným súdom nadobudol účinnosť 1. marca 2019.

14. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

15. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

17. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

18. Podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

19. Podľa § 264 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) ak možno hodnotu nárokov alebo hodnotu, ktorá má byť základom na výpočet súdneho poplatku, zistiť len s nepomernými ťažkosťami alebo ak ju nemožno zistiť vôbec, určí ju súd podľa svojho odhadu.

III.

Právne posúdenie vecí ústavným súdom

20. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že uznesenie okresného súdu je neodôvodnené, arbitrárne, odkláňa sa od súdnej praxe, súd v predmetnej veci nesprávne aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky napriek tomu, že predmet konania je peniazmi oceníteľný, keďže ide o nehnuteľnú vec. Neobstojí záver súdu, že náležite určiť hodnotu veci by bolo možné len znaleckým posudkom. Súd mal pri určení hodnoty veci vychádzať z prieskumu trhu.

21. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 39 ods. 3 a § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí rozsah a predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv.

22. Ústavný súd uvádza, že odôvodnenie ústavnej sťažnosti, v ktorom sťažovateľ vytyka primárne nedostatky samotného uznesenia okresného súdu, korešponduje s tou časťou petitu ústavnej sťažnosti, ktorou sa sťažovateľ domáha zrušenia uznesenia okresného súdu. Sťažovateľ síce v petite ústavnej sťažnosti v časti vymedzenia, čím malo dôjsť k porušeniu označených práv, uviedol len postup okresného súdu, nie aj uznesenie okresného súdu, avšak ústavný súd v predmetnej veci podrobil prieskumu aj uznesenie okresného súdu, keďže toto je dovŕšením, výsledkom samotného procesného postupu okresného súdu, a ako už bolo uvedené, sťažovateľ sa petitom domáha zrušenia tohto rozhodnutia.

23. Naproti tomu, pokiaľ sťažovateľ v texte ústavnej sťažnosti uvádza, že došlo k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy, k tomuto ústavný súd konštatuje, že obsahom ústavnej sťažnosti nie sú žiadne tvrdenia, ktorými by sťažovateľ odôvodňoval porušenie základného práva zakotveného čl. 46 ods. 2 ústavy, pričom predmetný článok ústavy sťažovateľ ani nepojal do petitu ústavnej sťažnosti v časti vymedzujúcej porušené práva. Z uvedeného dôvodu ústavný súd poukaz sťažovateľa na čl. 46 ods. 2 ústavy považoval iba za súčasť jeho argumentácie (napr. III. ÚS 149/04, III. ÚS 235/05, II. ÚS 65/07).

24. Z uvedených dôvodov ústavný súd skúmal, či napadnutým postupom a uznesením okresného súdu došlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu

podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

25. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

26. Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997).

27. V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre zdržanlivý, keďže problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že v posudzovanej veci došlo k extrémnemu zásahu do základného práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces), alebo ak zistí, že zároveň došlo k neprípustnému zásahu aj do iného základného práva (porovnaj m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

28. S ohľadom na už uvedené ústavný súd môže zasahovať do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov týkajúcej sa trov konania len vtedy, ak by závery všeobecných súdov zahŕňali črty svojvôle a interpretácia a aplikácia príslušných právnych noriem

by predstavovala extrémne vybočenie z pravidiel občianskeho súdneho konania (m. m. IV. ÚS 248/08).

29. Taktiež je potrebné zdôrazniť, že ústavný súd nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo tejto sústavy, pričom vo svojej judikatúre sa riadi zásadou minimalizácie zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o sťažnosti preskúmané (napr. IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010). Z tohto postavenia mu preto neprislúcha posudzovať vecnú správnosť právneho záveru, ku ktorému okresný súd pri interpretácii a aplikácii zákona dospel. Ústavný súd však musel zaujať stanovisko k tomu, či napadnuté uznesenie okresného súdu spĺňalo požiadavku ústavnosti (odôvodnenie majúce požadovanú kvalitu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy), rešpektujúc pritom svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého postup všeobecného súdu v súlade s platným a účinným zákonom (procesnými a hmotnoprávnymi predpismi konania v predmetnej veci) nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

30. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

31. Okresný súd v relevantnej časti odôvodnenia uznesenia okresného súdu (body 13 až 18) uviedol:

«V danom prípade súd konštatuje, že vyšší súdny úradník v odôvodnení správne uviedol, že predmetom tohto súdneho sporu bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľným veciam bližšie špecifikovaných v žalobnom návrhu žalobcu, pričom ich hodnota je nepochybne oceniteľná a vyjadriteľná v peniazoch. Pre účely určenia tarifnej odmeny advokáta podľa § 10 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. je potrebné vedieť hodnotu predmetných nehnuteľností ku dňu začatia poskytovania právnej služby právnym zástupcom (§ 10 ods. 2 vyhlášky). Rozhodujúcim momentom pre určenie tarifnej hodnoty je totiž hodnota v okamihu začatia poskytovania právnej služby, a nie hodnota predmetu poskytnutia právnej

služby v čase (dobe) vykonania každého jednotlivého úkonu právnej služby. Tento názor korešponduje s nálezom Ústavného súdu SR z 27. septembra 2018, sp. zn. IV. ÚS 202/2018. Na základe uvedeného je zrejmé, že pre účely určenia tarifnej odmeny advokáta podľa § 10 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. je potrebné zistiť cenu nehnuteľností ku dňu začatia poskytovania právnej služby zástupcom (§ 9 ods. 1 vyhlášky). Len v prípade, ak by nebolo možné hodnotu nehnuteľných vecí alebo by ju bolo možné určiť iba s nepomernými ťažkosťami, mohol by súd pre účely základnej sadzby tarifnej odmeny za 1 úkon právnej služby vychádzať z § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z.. Civilný sporový poriadok, ako správne uviedol žalovaný v 23. rade vo svojej sťažnosti, pamätá v § 264 na prípady, keď hodnotu nárokov alebo hodnotu, ktorá má byť základom pre výpočet súdneho poplatku možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami alebo ju nemožno zistiť vôbec. Vyššie citované ustanovenie § 264 Civilného sporového poriadku ukladá súdu povinnosť v konaní, keď je existencia nároku zrejmá, avšak jeho výšku nemožno dokazovaním zistiť vôbec alebo len s nepomernými ťažkosťami, určiť ju na účely trov konania na základe vlastnej úvahy odhadom. Nemôže ísť o svojvôľu, ale o úvahu, ktorá vyžaduje logické zdôvodnenie, pretože táto úvaha nahrádza dokazovanie, ktoré je nemožné alebo nepomerne ťažké.

Na základe vyššie uvedeného súd konštatuje, že aplikácia ust. § 264 Civilného sporového poriadku prichádza do úvahy za predpokladu, ak hodnotu nárokov (veci) možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami alebo ak ju nemožno zistiť vôbec. Hodnotu veci možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami, ak napr. z obsahu spisu nie je zrejmý právne relevantný podklad, týkajúci sa hodnoty nehnuteľnosti a zisťovanie ich hodnoty len kvôli rozhodnutiu o nákladoch konania by znamenalo predlžovanie sporu a vynaloženie ďalších nákladov (porovnaj napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 22Cdo/2648/2015). Vyšší súdny úradník správne uviedol, že hodnota nehnuteľností prichádza do úvahy v prípade, ak je stanovená znaleckým posudkom. Ten však nie je možné použiť pre preukázanie hodnoty nehnuteľností, t.j. hodnoty sporu nekonečne dlho. Možno konštatovať, že všeobecná hodnota stanovená v znaleckom posudku je „platná“ v tom období, v ktorom nedošlo k zmene faktorov, ktoré vplývajú na stanovenie hodnoty nehnuteľnosti. Keďže faktorov, ktoré vplývajú na všeobecnú hodnotu je veľa, nebude platnosť všeobecnej hodnoty a tým aj znaleckého posudku dlhá. Táto doba je skôr závislá od času, ktorý akceptuje inštitúcia (orgán verejnej moci, fyzické a právnické osoby...),

pre ktorej potreby je znalecký posudok vypracovaný (samozrejme pri stave, keď nedošlo k výrazným zmenám na nehnuteľnosti alebo na trhu s nehnuteľnosťami). Bežne sa tato doba pohybuje do 1 roka. Z hľadiska výpočtov, ktoré sú potrebné na stanovenie všeobecnej hodnoty by aj v prípade „zmrazenia“ technického stavu nehnuteľnosti (tzn. nedošlo by k stavebným zmenám a pod.) a trhu s nehnuteľnosťami (čo je prakticky v dnešnej dobe nemožné) je najdlhšia doba, počas ktorej by sa výpočet nezmenil doba rovná perióde aktualizácie koeficientu vývoja cien stavebných prác a materiálov v stavebníctve (vydáva štatistický úrad Slovenskej republiky), pričom tento sa aktualizuje po kvartáloch (s 3 mesačným oneskorením) (porovnaj uznesenie Okresného súdu Rimavská Sobota č. k. 13 C 47/2015-176 z 9. novembra 2017). Súd teda pripúšťa námietku žalovaného v 23. rade, podľa ktorej znalecký posudok nemožno považovať za jediný spôsob určenia hodnoty nehnuteľnosti.

Podľa vyjadrenia žalovaného v 23. rade, hodnota majetku - pozemkov bola objektívne určená na základe stanovísk o trhovej cene predmetných pozemkov jednotlivých realitných kancelárii. Z obsahu súdneho spisu však vyplýva, že žalovaný v 23. rade prostredníctvom právneho zástupcu doručil podanie (č.l. 227), ktorým reagoval na výzvu súdu zo dňa 14.11.2018, v zmysle ktorej mal uviesť, na základe čoho vychádzal pri určení ceny podielu žalovaného v 23. rade k celkovej výmere pozemku vo výške 120 eur/m². Žalovaný v 23. rade prostredníctvom právneho zástupcu v tomto podaní uviedol, že pri určení ceny hodnoty veci vychádzal z odhadu realitnej kancelárie TOBI Reál s.r.o. založenom na porovnávacíj metóde. Súd v tejto súvislosti uvádza, že v realitnej praxi sa pri stanovení ceny nehnuteľnosti najčastejšie používa komparatívna metóda. Táto metóda je však založená na princípe porovnania cien nehnuteľností v rovnakom čase, ktoré sú vzhľadom na svoj charakter, technický stav a umiestnenie porovnateľné.

V nadväznosti na vyššie uvedené súd konštatuje, že vyšší súdny úradník správne poukázal na skutočnosť, že z obsahu súdneho spisu nevyplýva, že by v priebehu konania bolo vykonané znalecké dokazovanie, resp. vyhotovený znalecký posudok na základe ktorého by bolo možné bez pochybností stanoviť hodnotu nehnuteľností, ktoré boli predmetom tohto konania o určenie vlastníckeho práva. Navyše je potrebné vedieť hodnotu predmetných nehnuteľností ku dňu začatia poskytovania právnej služby právnym zástupcom. Je teda zrejmé, že súd nemal k dispozícii relevantne určenú hodnotu sporných

nehnutelností, a teda nemohol podľa nej stanoviť ani sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby, nanajvýš nie podľa odhadovanej ceny jednej realitnej kancelárie. Vo svojej sťažnosti sa žalovaný v 23. rade odvolával aj na iné ceny nehnuteľnosti v danej lokalite, pričom k sťažnosti priložil fotokópie inzerátov realitných kancelárií umiestnených na webe. Z týchto ponúk vyplýva, že cena za m² sa v danej lokalite pohybuje od 120 do 275 eur/m². Tieto však súd považoval za irelevantné, nakoľko ide o ceny stanovené k bližšie nešpecifikovanému dátumu, pričom nereflektujú charakter, technický stav a umiestnenie porovnateľné s nehnuteľnosťami, ktoré boli predmetom tohto konania.

Hodnotu veci teda možno v danom prípade zistiť len s nepomernými ťažkosťami, nakoľko z obsahu spisu nie je zrejmy právne relevantný podklad, týkajúci sa hodnoty nehnuteľnosti. Nepomernými ťažkosťami pri zisťovaní hodnoty veci alebo práva v peniazoch sa tu má na mysli taký stav, kedy by z dôvodu stanovovania hodnoty veci či práva došlo k vzniku neprimeraných nákladov. V tomto štádiu konania by bolo neúčelné, aby bol vypracovaný znalecký posudok za účelom oceňovania nehnuteľnosti, keďže konanie v predmetnej veci je už právoplatne skončené. Ako už bolo uvedené vyššie, zisťovanie ich hodnoty len kvôli rozhodnutiu o nákladoch konania by znamenalo predlžovanie sporu a vynaloženie ďalších nákladov, teda napr. na vyhotovenie znaleckého posudku. Žalovaný v 23. rade vo svojej sťažnosti síce správne poukázal na to, že znalecký posudok je odhadom ich najpravdepodobnejšej ceny ku dňu ohodnotenia, ktorú by tieto mali dosiahnuť na trhu v podmienkach voľnej súťaže, pri poctivom predaji, keď predávajúci i kupujúci budú konať s patričnou informovanosťou i opatrnosťou a s predpokladom, že cena nie je ovplyvnená neprimeranou pohnútkou. Súd však konštatuje, že znaleckým posudkom sa objektívnejšie posudzujú všetky podmienky v čase spracovania posudku a zohľadňujú technický stav, vplyv trhu, ekonomické vplyvy a iné špecifické faktory, ktoré realitná kancelária, najmä s ohľadom na povahu nehnuteľností, ktoré boli predmetom tohto konania, nemusí vo svojej cenotvorbe zohľadniť. V tomto prípade by podľa názoru súdu mohla prísť do úvahy aplikácia ust. § 264 CSP, avšak súd sa nestotožnil s tvrdením žalovaného v 23. rade, podľa ktorého mal súd, za účelom svojho odhadu, sám urobiť prieskum trhu, resp. zistiť cenu nehnuteľností alebo požiadať o stanovisko súdom vybrané realitné kancelárie, tak aby určil hodnotu veci a vedel svoj postup odôvodniť. Súd má za to, že odhad podľa ust. § 264 CSP možno urobiť len na základe vlastnej úvahy a to z podkladov,

ktoré má k dispozícii v čase rozhodovania, čo je v konečnom dôsledku v súlade s čl. 11 ods. 4 CSP, podľa ktorého súd pri rozhodovaní berie do úvahy len skutočnosti, ktoré vyšli najavo v tomto konaní, ak nejde o skutočnosti všeobecne známe alebo o skutočnosti ustanovené zákonom. Zisťovanie hodnoty nehnuteľností zo strany súdu, ktoré boli predmetom tohto konania, ku dňu začatia poskytovania právnej služby právnym zástupcom by v konečnom dôsledku viedli len k zbytočným prieťahom, pričom vlastný odhad ceny týchto nehnuteľností zo strany súdu bez zohľadnenia ich charakteru, technického stavu, umiestnenia a bez iných relevantných podkladov by sa v tomto prípade mohol javiť ako značná svojvôľa. Navyše by šlo o odhad v komplikovanej situácii s prihliadnutím na stav konania ako aj v ňom uplatňovaný nárok (pozri aj uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 31. mája 2018 pod sp. zn. IV. ÚS 341/2018-23).

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti je súd toho názoru, že v tomto prípade bolo možné za účelom určenia výšky náhrady trov konania vychádzať z § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z., nakoľko hodnotu veci je možné zistiť len s nepomernými ťažkosťami, preto v súlade s cit. zák. ustanoveniami rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia a sťažnosť žalovaného v 23. rade proti uzneseniu č.k. 29C/537/2015 - 240 zo dňa 18.1.2019 ako nedôvodnú zamietol (§ 250 ods. 1 CSP).»

32. Ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v uznesení dostatočne zdôvodnil, prečo považoval hodnotu veci za určiteľnú len s nepomernými ťažkosťami, prečo neprihliadol na ocenenie nehnuteľností realitnou kanceláriou predložené sťažovateľom ako ani na cenu iných nehnuteľností uvedených v inzerátoch priložených k sťažnosti. Tiež vysvetlil, prečo sám nepristúpil k určeniu hodnoty veci odhadom v zmysle § 264 CSP a nevyžiadal si eventuálne ďalšie podklady pre určenie hodnoty veci, pričom na podporu svojich argumentov poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 2648/2015 a uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 341/2018.

33. Nemožno konštatovať, že okresný súd sa pri svojom rozhodovaní odklonil od rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 583/2013, na ktoré sťažovateľ poukazoval, pretože okresný súd vo svojom uznesení nepoprel, že v predmetnom konaní o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti je predmet konania peniazmi oceníteľný, naopak, vyslovene uviedol, že hodnota predmetu konania je vyjadriteľná v peniazoch (bod 24 uznesenia

vyššieho súdneho úradníka, bod 13 uznesenia okresného súdu). Okresný súd však dospel k záveru, že aj keď v danom konkrétnom prípade hodnota nehnuteľností je síce vyjadriteľná v peniazoch, k určeniu hodnoty by bolo možné dospieť s ohľadom na stav konania, charakter nehnuteľností len s nepomernými ťažkosťami, čo vyústilo do aplikácie § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, ktorá upravuje základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby nielen pre situáciu, keď nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, ale aj v prípade, ak hodnotu možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami. Okresný súd v konečnom dôsledku aplikoval právnu normu, ktorá bola relevantná v danej procesnej situácii (ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami). Ústavný súd uvádza, že v náleze ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 583/2013 nebola riešená problematika určenia hodnoty veci s nepomernými ťažkosťami či odhadu hodnoty veci súdom. Za týchto okolností skutočnosť, že okresný súd sa námietskou sťažovateľa týkajúcou sa nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 583/2013 v uznesení nevysporiadal, nezakladá dôvod na vyslovenie porušenia sťažovateľom označeného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

34. Pokiaľ sťažovateľ poukazuje na rozhodnutia všeobecných súdov, ktoré v konaniach o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania aplikovali § 10 ods. 1 vyhlášky a pri určení hodnoty veci vychádzali z prieskumu trhu, k tomuto ústavný súd uvádza, že ak všeobecný súd vo viacerých konaniach obdobnú či rovnakú problematiku odlišne právne posúdi, neznamená to, že každá taká odlišnosť je porušením základného práva v rovine ústavnoprávnej, a teda by mala viesť k zrušeniu jedného z týchto rozhodnutí (I. ÚS 231/2016). Okresný súd k predloženému ohodnoteniu veci realitnou kanceláriou uviedol, že toto nie je postačujúce, ohodnotenie je založené na komparatívnej metóde, na základe ktorej je odhadovaná cena určovaná len s poukazom na porovnateľné nehnuteľnosti, k predloženým inzerátom uviedol, že ide o ceny stanovené k bližšie nešpecifikovanému dátumu, pričom nereflektujú charakter, technický stav a umiestnenie porovnateľné s nehnuteľnosťami, ktoré boli predmetom tohto konania (predmetom konania sú nehnuteľnosti, na ktorých sa nachádza kúpalisko, pozn.).

Z rozhodnutia okresného súdu tak jasne vyplývajú dôvody, pre ktoré neakceptoval ceny uvedené realitnými kancelármi.

35. Uznesenie okresného súdu obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd konštatuje, že závery, ku ktorým súd dospel, nemožno označiť za extrémne svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom okresného súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia.

36. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, uznesením okresného súdu a postupom, ktoré tomuto uzneseniu predchádzalo, nie je príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala porušenie označených práv a možnosť vyslovenia ich porušenia po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

37. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol s poukazom na § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

38. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku neprichádzalo už do úvahy rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa vymedzených v petite sťažnosti (zrušenie rozhodnutia okresného súdu, priznanie náhrady trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. apríla 2020

Mojmír Mamojka
predseda senátu